

БАЛЬНА ХОРЕОГРАФІЯ ХХ СТОЛІТТЯ В ПРИБАЛТІЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Т. С. Павлюк. Бальна хореографія ХХ століття в прибалтійських країнах

Проаналізовано історичні процеси розвитку бальної хореографії в прибалтійських країнах у ХХ ст. Зазначено, що республіки Прибалтики стали центром розвитку радянської бальної хореографії, адже бальна практика існувала тут ще до Другої світової війни як частина місцевих традицій. У післявоєнний період в Естонії, Латвії та Литві на високому рівні проводили локальні і міжнародні турніри з бального танцю. Виявлено, що в прибалтійських республіках «радянська програма» бальних танців не стала популярною у зв'язку з відсутністю жорсткої партійної цензури, наявної в інших радянських регіонах, місцеві танцівники розвивалися як виконавці європейської та латиноамериканської програм.

Визначено, що розпад СРСР привів до значних соціокультурних трансформацій та початку руху до європейської інтеграції, прибалтійські країни, як і інші колишні радянські республіки, почали активно долучатися до світових традицій і трендів бальної хореографії.

Ключові слова: бальна хореографія, бальний танець, конкурсний танець.

T. S. Pavliuk. Ballroom choreography of the XX century in the Baltic countries

The purpose of this article. The purpose of the article is to analyze the historical processes of the development of ballroom choreography in the Baltic countries in the XX century.

The methodology. The following methods were applied in the work: historical and historical-genetic – in order to understand the genesis, the specifics of the processes of development of ballroom dance; source study – for the selection and processing of sources related to the art of ballroom dancing; comparative – to compare the historical periods of the evolution of ballroom culture; included observation – to view individual choreographic works and their preliminary comprehension.

The scientific novelty. For the first time, an attempt was made to study topical issues of the development of ballroom choreography in the Baltic countries in the XX century.

The results. The Baltic republics became the center of the development of Soviet ballroom choreography, because ballroom practice existed here even before World War II as part of local traditions. The first choreographic organizations arose here, in particular, the Estonian Dance Union (1930).

In the post-war period, local and international ballroom dance tournaments were held at a high level in Estonia, Latvia and Lithuania. A generation of outstanding ballroom dancers has formed in Riga, Tallinn, Vilnius, Klaipeda and other cities.

In the Baltic republics, the “Soviet program” of ballroom dancing did not become popular: due to the lack of strict party censorship that exists in other Soviet regions, local dancers developed as performers of the European and Latin American programs. Conducting seminars and master classes in different republics of the USSR, they served as conductors of high standards of world ballroom choreography in the Soviet Union.

The collapse of the USSR led to significant socio-cultural transformations and the beginning of a movement towards European integration, the Baltic countries, like other former Soviet republics, began to actively join the world traditions and trends of ballroom choreography.

Keywords: ballroom choreography, ballroom dance, competition dance.

Постановка проблеми. Важливо розглянути бальну хореографію у країнах пострадянського простору як культурний контекст її розвитку в Україні. Радянська спадщина зумовила наявність різного стартового потенціалу бальної хореографії від часів здобуття незалежності (насамперед неоднорідність матеріально-технічної бази й кадрових ресурсів, оскільки в деяких місцях були вже сформовані потужні хореографічні школи). Республіки Прибалтики стали центром розвитку радянської бальної хореографії, адже бальна практика існувала тут ще до Другої світової війни як частина місцевих традицій. Тому дослідження процесів розвитку бальної хореографії ХХ ст. в прибалтійських країнах є досить **актуальним** для розвитку хореографічної науки і практики.

Методологія дослідження. У праці використано такі методи: *історичний та історико-генетичний* – для з'ясування генезису, специфіки процесів розвитку бального танцю; *джерелознавчий* – для відбору та опрацювання джерел, що стосуються мистецтва бального танцю; *компаративний* – для зіставлення історичних періодів еволюції бальної культури; *включеного спостереження* – для перегляду окремих

хореографічних творів і попереднього їх осмислення.

Наукова новизна. Уперше здійснено спробу наукового дослідження актуальних питань проблематики розвитку бальної хореографії в прибалтійських країнах у ХХ ст.

Мета статті — виконати аналіз історичних процесів розвитку бальної хореографії в прибалтійських країнах у ХХ ст.

Значна кількість наукових праць зарубіжних та вітчизняних дослідників присвячені вивченню історичних процесів розвитку бальної хореографії (Д. Д. Базела, М. В. Богданова, О. М. Вакулєнко, Р. Е. Воронін, Н. О. Горбатова, О. В. Касьянова, М. Є. Кеба, С. В. Костецький, А. І. Крись, Т. П. Осадців, Ю. Ю. Сахневич, Л. В. Шестопап та ін.), але означене питання, а саме — тенденції розвитку бальної хореографії в прибалтійських країнах ХХ ст., не розглядалося.

Джерельна база дослідження склалася з наступних джерел: *відеоматеріали* (відеозаписи концертів, конкурсних виступів, документальні фільми про виконавців бального танцю з прибалтійських країн тощо); *звуківі* (інтерв'ю з Чесловасом Норвайшем, Яном Сілаком, Іреною Бусь, Айгарс Сварсом та ін.); *текстові* (матеріали періодичних видань друкованих ЗМІ, інтернет-джерела тощо).

Виклад основного матеріалу дослідження. У зв'язку з особливою хореографічною культурою та традиціями побутового бального виконання, які зберігалися протягом тривалого часу, справжнім центром розвитку бальних танців у Радянському Союзі стали **прибалтійські республіки**. Бально-хореографічна практика в Прибалтиці існувала як органічна частина місцевих традицій ще до приєднання незалежних Естонії, Латвії та Литви до СРСР у 1939 р. Тут відбувалися локальні і навіть міжнародні турніри з бальної хореографії. Одразу після Другої світової війни розвиток бальної хореографії в регіоні загальмувався, але з першої половини 1960-х рр. знов відкрилися школи бальних танців, які згодом породили нові виконавські традиції.

У цей період починають проводитися турніри, які спочатку мали незначний масштаб: у них брали участь пари з Литви, Естонії, Латвії й подеколи з Ленінграду. Проте з 1965 р., з дозволу керівників місцевих відділів компартії, в Прибалтику почали приїжджати танцюристи з Польщі, Угорщини, Чехословаччини, ДРН. Найзначнішим турніром став Міжнародний конкурс «*Бурштинова пара*» (з 1968 р.), що регулярно проводиться в литовському місті Ка-

унас (у 2020 р. цей турнір вперше за 56 років було відмінено через пандемію).

Ініціаторами найвідомішого Міжнародного конкурсу виконавських танців «*Бурштинова пара*» (1965 р.) були Чесловас і Юрате Норвайші (Česlovas Norvaiša.).

Організатори запрошували провідних танцюристів не тільки соціалістичних, але і капіталістичних країн. Саме на цьому конкурсі можна було побачити міжнародний рівень бальної хореографії: оцінити виступ чемпіонів світу, ознайомитися з технічними й хореографічними новинками, відчути тенденції танцювальної моди. Найяскравішими танцювальними парами того періоду були виконавці з Прибалтики: Юрате і Чесловас Норвайші (Литва), Даля і Вітас Камайтіс (Литва), Пія і Ааре Орб (Естонія), Пятрас Янулявічус і Лайна Бальцевічуте (Литва).

Багато прибалтійських фестивалів згодом здобули міжнародний статус та визнання: «Балтійська осінь», «Ризька осінь», «Старий Таллінн», «Талліннська регата», «Талліннська весна», «Вільнюс», «Тиждень Балтійського моря» тощо. Усі вони й донині збирають учасників з різних країн світу та місцевих танцівників.

Найдавнішою у Прибалтиці є бально-хореографічна школа **Естонії**. Ще наприкінці 1920-х рр. у Таллінні відбувалися танцювальні турніри й проводилися уроки бального танцю. У 1930 р. було створено *Естонський танцювальний союз*. Він складався з чотирьох представників під керівництвом хореографа Арсенія Поолгаса. А. Поолгас — визнаний викладач естонського соціального та конкурсного танцю (21 травня 1908 р., Таллінн — 23 грудня 1972 р. Таллінн) (Arseni Poolgas.).

Союз робив ставку на конкурсний розвиток бальної хореографії. Окрім того, керманічі ЕТС вимагали підвищення професійного рівня інструкторів з бальної хореографії: для того щоб викладати бальні танці й бути суддею на турнірах, необхідно було отримати повноцінну спортивну спеціальність і скласти іспити.

У 1931 р. сталася знаменна подія для естонської танцювальної школи: на міжнародному турнірі в Швейцарії серед аматорів одна з найкращих пар світу Алекс і Авіс Мур посіли друге місце, віддавши першість нікому не відомій парі з Естонії — Арсенію Поолгасу та Марті Біскоп. Цей безпрецедентний випадок підштовхнув розвиток бальної хореографії в Естонії. До Другої світової війни в країні працювали не лише Арсеній Поолгас та Марта Біскоп, а й інша видатна пара — Херберт Карман і Джуана Куттім,

які потім, на жаль, емігрували в Швецію. Натхненний перемогою в престижному європейському конкурсі, А. Поолгас розпочав інтенсивну пропаганду бальної хореографії: він не тільки навчає танцюристів повільному вальсу, танцювальним секвенціям і повільному фокстроту, а й організовує національні конкурси та турніри.

Естонські педагоги починають активно співпрацювати з європейськими країнами і, набуваючи досвіду та знань, проводять у Таллінні великі чемпіонати, на які з'їжджаються пари з різних регіонів світу. Змагання відбуваються у трьох категоріях: професіонали, любителі, а також змішані пари Pro-Am (професіонали та аматори).

Під час Другої світової війни Арсеній Поолгас залишає Естонію і недовгий час живе в Берліні, працюючи танцівником у театрі. Незабаром він переїжджає у Францію, де отримує диплом професійного хореографа в школі при Паризькій національній опері. Після повернення на батьківщину влада СРСР оголошує А. Поолгаса ворогом народу, його на десять років відправляють в Єкатеринбурзький централ. Тільки в середині 1950-х рр. А. Поолгас повертається в Таллінн без дозволу на педагогічну та виконавську діяльність. До танців його не допускають, як і багатьох у Радянському Союзі, хто на той час прагне до розвитку бальної хореографії за новими європейськими правилами, стандартизованими у Великобританії.

Ставлення до А. Поолгаса змінюється за часів «відлиги». У 1956 р. про нього згадують, адже в Москві йде підготовка до VI Всесвітнього фестивалю молоді і студентів, й організаторам потрібні висококласні фахівці-хореографи. Педагоги з Москви та Ленінграда Олександр Азаров і Дмитро Бельський ініціюють організацію турніру з бальних танців у межах фестивалю. А. Поолгас повертається на паркет, він готує три пари від Естонської республіки на турнір і навіть входить до складу суддівської комісії конкурсу. Після фестивалю А. Поолгас знов отримує можливість навчати бальним танцям, проводити турніри в Таллінні, Тарту, Нарві, Вільянді та інших містах республіки. Починається ера прибалтійських турнірів «Естонія — Латвія». Пізніше до них приєднуються і литовці. Після 1957 р. естонських, литовських та латвійських педагогів стали запрошувати до різних міст республік СРСР.

На той час припадає пік танцювальної кар'єри іншої пари — Пії і Ааре Орб. У чемпіона Естонії з бальних танців Аре Орба були налагоджені

дружні і робочі зв'язки з відділом міжнародних відносин Радянського Союзу. Тому з 1960 р. Естонія співпрацює з країнами Європи і запрошує педагогів для обміну досвідом.

Ще однією провідною парою післявоєнного часу стають Антс Таель і Малле Пас (Таель). У 1959 р. вони завершують кар'єру танцюристів на турнірі «Ленінград — Таллінн» і продовжують розвивати танцювальний спорт вже з позиції педагогів-організаторів. На їхньому рахунку проведення найбільших прибалтійських турнірів тих часів. У 1960-х рр. Міністерство культури Литви запрошує Антса і Малле Таель у Каунас — проводити майстер-класи для танцівників, які займаються в Будинку культури профспілок. Одним з кращих учнів Таеля стає Томас Петрейкіс (Tomas Petreikis), який у подальшому відкриває клуб «Сукуріс» і стає засновником литовської школи бального танцю.

Ще одним видатним діячем естонської бальної хореографії був Ян Сілак, засновник Ради танців Естонії, почесний член Асоціації танцювального спорту. Своє навчання хореографії він почав у гуртку танців Піпа Рідалі. У 1963 р. він став у пару зі своєю майбутньою дружиною Енекен. Невдовзі цей танцювальний дует досягнув блискучих результатів у латиноамериканській програмі. Після спілкування з польськими танцюристами на турнірі «Янтарна пара» Ян і Енекен Сілак першими в СРСР засвоїли техніку кубинської румби, яка на той момент вже була стандартизована у Великобританії.

У середині 1960-х рр., коли радянське керівництво розпочинає розробку так званої радянської програми за допомогою команди хореографів під керівництвом Леоніда Школьнікова, Ян і Енекен Сілак готують йоксу-польку, прототипом якої є естонський народний танець.

У 1972 р. (м. Москва) відбувся I Всесоюзний конкурс бальних танців із долученням танців міжнародної програми. «З представлених на конкурсі нових танців радянської програми найкращими були визнані: український танець “Ятраночка”, литовський “Рільо”, танці РРФСР “Дозвольте запросити”, “Туяна”, латвійська “Вару-вару” та естонський танець “Йоксу-полька”» (Шестопа, 2015, с. 130).

Проте слід зазначити, що в Естонії радянська програма так і не прижилася: всі хотіли танцювати близькі до європейської культури «буржуазні» танці, які нагадували довоєнні часи незалежності прибалтійських країн. Через численні дипломатичні хитрощі та відсутність жорсткої партійної цензури, яка була в інших радянських республіках, естонські танцюристи продовжу-

вали займатися європейською та латиноамериканською програмами.

У 1965 р. на конгресі прибалтійських вчителів педагогіки домовляються раз на рік проводити один семінар і один прибалтійський турнір для кращих пар усіх радянських республік. У конкурсі беруть участь п'ятнадцять-двадцять пар, які збираються з усього Радянського Союзу. Це підштовхує стрімкий розвиток бальних танців по всій країні, й саме Литва, Латвія і Естонія складають той «тріумвірат», який визначає структуру і форму бальної хореографії в СРСР. У 1966 р. з'являються стартові книжки, куди записуються назви турнірів, місто проведення, зайняте на конкурсі місце, а головні судді змагань ставлять підписи. Це надає танцюристам можливості покращувати класифікацію та фіксувати рівень підготовки.

У 1965 р. Ян Сілак отримує диплом учителя спортивних танців. У 1967 р. засновує клуб для бальних танців під назвою «Квік–Квік–Слоу». У 1974 р. в Естонії розпочинаються заняття бальної хореографії серед старшої вікової категорії (сеньйори), що є нетиповим для Радянського Союзу. З 1974 р. на базі Тартуського університету було започатковано Щорічний міжнародний турнір, який проводився до 1991 р. У ньому брали участь переважно танцівники з Прибалтики, Москви, Ленінграда, Мінська, Гельсінкі та інших соціалістичних країн.

У 1975 р. за ініціативи Я. Сілака відкрився клуб «Стиль», де згодом було виховано близько півсотні танцюристів міжнародного класу. У 1980-ті рр. тут вперше в СРСР почали танцювати формейшн. Цей напрям також розвивала інша блискуча пара — Ааво Лосман і Тамара Лосман. У Таллінні за радянських часів працювали й такі відомі тренери, як Хельга і Лео Міттус, що внесли значущий внесок у розвиток естонської бальної хореографії.

Неабияких успіхів за радянських часів досягли виконавці бального танцю з **Литви**. Ще до війни тут працювали танцювальні школи та проводили турніри, перший з яких відбувся у Каунасі (Литва) в 1935 р. (організатор Вінцас Мінтоучіс). На початку 1960-х рр. Томас Петрейкіс і Відас Камайтіс (танцюристи з ансамблю народних танців Каунаського політехнічного інституту) запросили на танцклас естонську пару — Антса Таела та його дружину Мале Таел. Згодом для всіх охочих у Каунаському палаці профспілок відбулися й інші семінари з бальної хореографії. Проводили їх естонські інструктори, а також Томас Петрейкіс і Відас Камайтіс, які підвищили свою кваліфікацію виїжджаючи в Естонію на навчання.

Незабаром серед любителів, які танцювали при Палаці профспілок, утворився клуб під назвою — «Сукуріс» (у перекладі «вихор»).

Відома на весь світ пара — Чесловас і Юрате Норвайші — зробила величезний внесок у розвиток бальної хореографії Литви та країн зі складу республік колишнього СРСР.

Чесловас Норвайша народився в м. Шауляй (Литва). У 1935 р. він закінчив спортивну школу (спортивна гімнастика), а потім Медичну академію в Каунасі. З 1960 по 1961 рр. Норвайша — хірург в каунаському онкологічному диспансері, з 1960 по 1980 рр. — головний лікар кардіологічного санаторію в Каунасі. Юрате Норвайшене народилася в Каунасі 19 серпня 1935 р. Закінчила спортивну школу (спортивна гімнастика), музичну школу з класу фортепіано, музичний технікум з класу вокалу. Як і чоловік, закінчила медичну академію в Каунасі, де викладала з 1960 по 1992 рр. У 1972 р. захистила кандидатську дисертацію з медицини, написала понад 100 наукових праць.

Чесловас і Юрате Норвайші почали займатися бальними танцями ще в юності, в парі танцювали з 1963 р., в Каунасі. Їх педагогами були Томас Петрейкіс, Антс і Мале Таел, а також англійські тренери Алекс Мур, Білл і Боббі Ірвін, Боб Берджес, Соні Біник, Бені Толмеер, Ніна Хант, Сінді Френсіс, Майкл Стіліанос, Лорна Лі. Норвайші — перша радянська пара, яку офіційно надіслали на стажування у Лондонську школу Алекса Мура від Міністерства культури СРСР. Також Чесловас і Юрате навчалися в Німеччині в м. Харбург (біля Гамбургу), у школі Генріха Опіца.

Чесловас і Юрате Норвайші отримували консультації і від відомого на той час першого професора бального танцю м. Львова — Мар'яна Вечисти (1902 р. н., м. Львів). Чесловас Норвайша наголошував: «Консультації, які надав проф. Мар'ян Вечисти під час міжнародного конкурсу в Таллінні, в 1965 році, мали величезний вплив на розвиток конкурсного танцю в Радянському Союзі» (Шіт, 2018, с. 14).

Мар'ян Вечисти мав змогу оцінити високий рівень цієї пари в Лондоні, 28 травня 1971 р., на чемпіонаті світу з європейських танців. Чесловас і Юрате були єдиною парою з соціалістичного блоку, які пройшли до півфіналу (Кундис, Морущко, Шіт, 2019).

У травні 1969 р. Чесловас і Юрате Норвайші відвідали Австрію (м. Граці), взяли участь у І Кубку світу з 10 танців та посіли дев'яте місце серед 38 пар, з 23 країн світу. Згодом, у 1970 р.,

виступаючи на чемпіонаті Європи в Данії (Копенгаген), посіли восьме місце в латиноамериканській програмі. Того ж року вони показали гарний результат на чемпіонаті світу зі стандарту в Лондоні — 12 місце. У 1972 р. стали лауреатами I Всесоюзного конкурсу виконавців бальних танців у Москві. З 1968 р. по 1974 р. — переможці та призери міжнародних змагань у Таллінні, Тарту, Ризі, Каунасі, Вільнюсі, Варшаві, Мінську, Лейпцигу тощо. Чесловас і Юрате були постійними чемпіонами Литви зі стандартної та латиноамериканської програм із 1964 по 1974 рр. У 1974 р. перейшовши до професіоналів, розпочали керування каунаським клубом бального танцю «Сукуріс» («Вихор»), до цього часу керманічем був його засновник Томас Петрейкіс. У 1974 р. на чемпіонаті світу зі стандарту в Нюрнберзі (ФРН) потрапляють до півфіналу та стають одинадцятими. У 1978 р. в Нюрнберзі (ФРН), на конкурсі «Grand Prix» з 10 танців серед професіоналів, посідають восьме місце.

Закінчивши у 1982 р. танцювальну кар'єру, Норвайші продовжували показові виступи до 1988 р. Чесловас і Юрате відомі судді міжнародної категорії IDSF, Юрате — професійний суддя WD&DSC. Після завершення танцювальної кар'єри вони залишилися керівниками та тренерами спортивного клубу «Сукуріс» при Центрі культури Каунаса. Були капітанами збірної СРСР з бальних танців, яка перемогла на першій командній зустрічі соціалістичних країн у 1979 р. в Москві і в 1980 р. у Бургасі (Болгарія). Тренували збірні Литви, Болгарії, Таджикистану, Казахстану.

Норвайші досить плідно працювали в кіно, знімалися в фільмах литовського, латвійського і естонського виробництва, брали участь у концертних програмах Центрального телебачення в Москві. З 1973 по 2003 рр. були балетмейстерами-постановниками семи спектаклів драматичних театрів Каунаса, Вільнюса і Шяуляя. Для популяризації бальної хореографії підготували п'ять TV-шоу про клуб «Сукуріс». Юрате та Чесловас Норвайші в 1985 р. здобули звання заслужених артистів Литовської РСР, а в 1996 р. стали заслуженими тренерами Литви. Брали участь у випуску спеціалізованих платівок з мелодіями для бальних танців під назвою «Бурштинова пара». Норвайші нагороджені медалями Департаменту спорту і культури від уряду Литви «За високі спортивні досягнення» (1992–2003 рр.), Орденами Великого князя Литви Гедімінаса (в 1996 р.). У 2003 р. Юрате визнана «заслуженою жінкою» Каунаса (По-

пов, Ковалев, Яшина, 2013, с. 36). Багато учнів Норвайшів заснували свої танцювальні клуби та школи бальної хореографії. Окрім Норвайшів, чималий внесок у розвиток мистецтва бальної хореографії литовської республіки зробили Даля і Вітас Камайтіс.

Слід зазначити, що Литва однією з перших у Радянському Союзі почала розвивати бальну хореографію в конкурсному напрямі. Це призвело до того, що танцівники колективу «Жуведра» (перекладається як «чайка») стали багатократними чемпіонами світу з формейшн, уперше завоювавши цей титул ще в 1999 р. Команда «Жуведра», з Клайпедського університету, була заснована за радянських часів (1965–1967 рр.) як гурток Клайпедського будинку культури. Завдяки зусиллям ентузіастів, литовські танцюристи надзвичайно швидко досягли високого рівня. У 1989 р. команда «Жуведра» показала гарний результат на відбірковому турнірі змагань з формейшн і потрапила на чемпіонат світу в Штутгарті (Німеччина). Уже тоді литовські виконавці виступили під національним триколомом.

У 1989 р. була заснована Литовська федерація спортивного танцю (LSDF), яка розвиває конкурсний напрямок бальної хореографії. До її складу входять професійні спортсмени, а також любителі бальних танців. Федерація об'єднує 86 спортивних танцювальних клубів Литви та громадські спортивні організації. LSDF є членом Всесвітньої федерації спортивного танцю (WDSF), Європейської асоціації спортивного танцю (DSE), Литовського національного олімпійського комітету, Союзу Литовських федерацій спорту та Асоціації «Спорт для всіх». Федерація організовує національні чемпіонати, а також змагання світового рівня (разом з WDSF) та змагання європейського рівню (разом з DSE). За її участі відбувається Щорічний світовий чемпіонат зі спортивних танців у Вільнюсі (Lithuanian Open Championships Vilnius Dance Festival) (Lithuanian Open Championships).

Латвійська школа бальної хореографії подарувала танцювальному мистецтву чимало пар світового рівню. Яскравим прикладом є видатні виконавці бальних танців Юріс і Біруте Бауманіси.

Юріс Бауманіс народився в Ризі, в 1955 р. З дитинства займався спортом, з 15 років почав танцювати в педагога Ігоря Белянського. Через рік його партнеркою стала Біруте (1956 р.н. у м. Ризі). Юріс і Біруте, утворивши гармонійну пару, згодом стали чемпіонами Латвії серед аматорів з 10 танців, а також у стандартній та

латиноамериканській програмі. Перейшовши до професіоналів у 1986 р., взяли участь у чемпіонаті Європи з 10 танців, де посіли 11 місце (у 1987 р.) На I Всесоюзному конкурсі професійних виконавців бальних танців у 1988 р. стали переможцями в латиноамериканській програмі. (Волхонская, Окунева, 2015, с. 27). У 1989 р. Юріс і Біруте стали чемпіонами СРСР. У 1992 р. посіли 4 місце на чемпіонаті світу в Мюнхені, а у 1993 р. — 5 місце на чемпіонаті світу в Ашафенбурзі. У 1994 р. увійшли до фіналу Суперкубку світу (Німеччина) у стандартній програмі. Виступали на міжнародних турнірах в Австралії, Австрії, Німеччині, Гонконгу, Голландії, Тайвані, Японії. Танцювальну кар'єру Юріс і Біруте Бауманіси закінчили в 1995 р.

Юріс Бауманіс став першим очільником професійного підрозділу з бальних танців в Асоціації бального танцю (АБТ СРСР). У 1989 р. він виступив організатором і першою головою Латвійської асоціації вчителів та професійних виконавців бальних танців. Після завершення танцювальної кар'єри пара Бауманісів пов'язала своє життя з Мюнхеном. Обидва є суддями міжнародної категорії WD&DSC і IDSF (World DanceSport federation). Юріс веде активну педагогічну роботу в багатьох країнах світу, він також є продюсером трупи аргентинського танго «Tango Seduction», хореографом-постановником різних шоу-програм і секвеїв, організатором конкурсів у країнах Прибалтики.

Висновки. Отже, доведено, що республіки Прибалтики стали центром розвитку радянської бальної хореографії, адже бальна практика існувала тут ще до Другої світової війни як частина місцевих традицій. Тут виникли й перші хореографічні організації, зокрема Естонський танцювальний союз (1930 р.). У післявоєнний період в Естонії, Латвії та Литві на високому рівні проводили локальні і міжнародні турніри з бального танцю. Сформувалося покоління видатних виконавців бального танцю з Риги, Таллінну, Вільнюсу, Клайпеди та інших міст. У прибалтійських республіках «радянська програма» бальних танців не стала популярною: через відсутність жорсткої партійної цензури, наявної в інших радянських регіонах, місцеві танцівники розвивалися як виконавці європейської та латиноамериканської програм. Проводячи семінари та майстер-класи у різних республіках СРСР, вони виконували функцію провідників високих стандартів світової бальної хореографії на теренах Радянського Союзу.

Встановлено, що розпад СРСР призвів до значних соціокультурних трансформацій та

початку руху до європейської інтеграції, прибалтійські країни, як і інші колишні радянські республіки, почали активно долучатися до світових традицій і трендів бальної хореографії.

Перспективи подальших досліджень. Республіки Прибалтики стали центром розвитку радянської бальної хореографії, оскільки бальна практика існувала в прибалтійських країнах ще до Другої світової війни як частина місцевих традицій. Через важливість аналізування розвитку бальної хореографії в країнах пострадянського простору як культурного контексту її розвитку в Україні, означена тема, а саме — дослідження історичних процесів розвитку бальної хореографії в прибалтійських країнах у ХХ ст., потребує ґрунтовнішого та глибшого вивчення, тому має значні перспективи для подальшого дослідження.

Список посилань

- Волхонская, Г. П., Окунева, А. Г. (2015). Танцевальный спорт России: история становления и развития. *Омский научный вестник*, 1 (135), 25–26.
- Кундис, Р. Ю., Морушко, О. О., Шіт, Т. Р. (2019). Історія розвитку аматорського та професійного артистичного руху в бальному танці (кінець ХІХ — 70-ті рр. ХХ століття). *Молодий вчений*, 7 (71), 200–204.
- Попов, С. Г., Ковалев, С. П., Яшина, Е. Р. (2013). *Танцуйте и будьте счастливы! Танцуйте и будьте здоровы!*
- Шестопал, Л. В. (2015). Конкурсний бальний танець в СРСР у 1957–1991 роках. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (32), 126–132.
- Шіт, Т. Р. (2018). Мар'ян Вечисти — перший професор бального танцю міста Львова. *Молодий вчений*, 9 (61), 12–15.
- Arseni Poolgas*. Wikipeedia. Отримано Березня 3, 2021 з https://et.wikipedia.org/wiki/Arseni_Poolgas
- Česlovas Norvaiša*. Wikipeidija. Отримано Березня 3, 2021 з https://lt.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceslovas_Norvai%C5%A1a
- Lithuanian Open Championships. Vilnius Dance Festival: official site*. Отримано Березня 3, 2021 з <http://www.vilniusdancefestival.com/>
- World DanceSport federation*. Отримано Березня 3, 2021 з https://www.worlddancesport.org/Official/Detail/Juris_Baumanis-1fc9b627-e165-4c85-9060-9e14011f18e7

References

- Arseni Poolgas*. Wikipeedia. Retrieved from March 3, 2021 з https://et.wikipedia.org/wiki/Arseni_Poolgas [In Estonian].
- Česlovas Norvaiša*. Wikipeidija. Retrieved from March 3, 2021 з https://lt.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceslovas_Norvai%C5%A1a [In Lithuanian].

- Kundys, R. Yu., Morushko, O. O., Shit, T. R. (2019). History of the development of amateur and professional artistic movement in ballroom dancing (late XIX — 70's of the XX century). *Molodyi vchenyi*, 7 (71), 200–204. [In Ukrainian].
- Lithuanian Open Championships. *Vilnius Dance Festival: official site*. Retrieved from March 3, 2021 з <http://www.vilniusdancefestival.com/> [In English].
- Popov, S. G., Kovalev, S. P., Jashina, E. R. (2013). *Dance and be happy! Dance and be healthy!* [In Russian].
- Shestopal, L. V. (2015). Competitive ballroom dance in the USSR in 1957–1991. *Visnyk KNUKiM. Seriia «Mystetstvoznavstvo»*, (32), 126–132. [In Ukrainian].
- Shit, T. R. (2018). Marian Vechisty is the first professor of ballroom dancing in Lviv. *Molodyi vchenyi*, 9 (61), 12–15. [In Ukrainian].
- Volhonskaja, G. P., Okuneva, A. G. (2015). Dance sport in Russia: history of formation and development. *Omskij nauchnyj vestnik*, 1 (135), 25–26. [In Russian].
- World DanceSport federation*. Retrieved from March 3, 2021 з https://www.worlddancesport.org/Official/Detail/Juris_Baumanis-1fc9b627-e165-4c85-9060-9e14011f18e7 [In English].

Надійшла до редколегії 15.12.2021